

กฎหมาย กฎความเป็นมนุษย์: วิธีชีวิตที่เกื้อกูล

THE LAW; THE RULE OF HUMANITY: THE SUPPORTIVE WAY OF LIFE

¹ภัทรชัย อุทาพันธ์, ²แก่นเพชร แผงสีพล,
³คัมภีรภาพ คงสำรวย และ ⁴ชนาธิป ศรีโท ⁵ชุลีพร นาห้วนิน
¹Phattharachai Uthaphan ²Kaenpetch phaengsipol
³Khamphiraphap Kongsumruay ⁴Chanathip Sritho and ⁵Chuleeporn Nahuanin

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹nak55265 @gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : June 21, 2022; Accepted : July 24, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาแนวคิดกฎหมาย กฎความเป็นมนุษย์: วิธีชีวิตที่เกื้อกูล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันวิธีชีวิตที่เกื้อกูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในแต่ละยุค แต่ความเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามหลักความเป็นมนุษย์และโดยธรรมชาติ ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ด้วยกันอย่างลึกซึ้งยังมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นเหตุให้โลกนี้สงบสุขน่าอยู่ ลดความขัดแย้งได้มากขึ้น รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันจักดำเนินไปด้วยการปราศจากความกังวลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะปัจจัยเบื้องต้นดังกล่าวมีผลต่อมนุษย์ในอันที่จะประกอบกิจการงานของตนให้สำเร็จสมประสงค์ ดังนั้นการเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างลึกซึ้งด้วยกันผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นวิธีและหลักการที่ดีสุดในการแสวงหาสันติภาพรวมถึงการادرภาพมาสู่โลกใบนี้

คำสำคัญ : กฎหมาย, กฎความเป็นมนุษย์, วิธีชีวิตที่เกื้อกูล

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์,ดร. หลักสูตรพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

³ อาจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

⁴ อาจารย์,ดร. สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

⁵ อาจารย์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Abstract

This article aims to present the results of a study on the legal concepts, the rule of humanity: the supportive way of life. The results of the study are as follows. In the present, the supportive way of life may have changed according to the social conditions of each era. The mutual support according to human and natural principles and thorough mutual understanding is, however, of great importance. This will cause this world to be peaceful for living with less conflict. This also includes the living of daily life that proceeds without worries towards the safety of life and property. That is because these preliminary factors affect human beings in carrying out their work to achieve the purposes. Therefore, deeply understanding the value of humanity among humans, the author considers that it is the best method and principle for bringing peace and fraternity to this globe.

Keywords: the Law, the Rule of Humanity, the Supportive Way of Life

บทนำ

กฎหมายเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการใช้ปกครองบ้านเมืองของประเทศหรือผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐชาติปิตัย ประชาชนหรือผู้ถูกปกครองมีสิทธิเพียงตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น สภาพบังคับของกฎหมายเป็นไปตามการกระทำที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่ามีความผิดและมีโทษหลายระดับตามการกระทำของผู้ต้องหาเป็นกรณีไป แต่การมีกฎหมายบังคับไปเสียทุกเรื่องเกินความจำเป็น และเป็นผลเสียแก่คนส่วนใหญ่ ผู้ปกครองอาจได้รับผลกระทบด้านที่ไม่ดีไปด้วย ดังนั้นจึงมีเหตุผลในการออกกฎหมายเพื่ออะไร มีประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างไร ยึดหลักหลักนิติธรรมในการออกกฎหมายหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความตอนหนึ่งว่า “กฎหมายมิใช่ตัวความยุติธรรม หากเพียงแต่เป็นบทบัญญัติ หรือปัจจัยที่ตราไว้เพื่อรักษาความเป็นธรรม ผู้ใดก็ตามแม้ไม่รู้กฎหมาย แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติด้วยความสุจริตแล้ว ควรได้รับความคุ้มครองกฎหมายอย่างเต็มที่ ตรงกันข้ามคนที่รู้จักกฎหมาย แต่ใช้กฎหมายในทางทุจริตควรต้องถือว่าทุจริตและกฎหมายไม่ควรคุ้มครองจนเกินไป” (พระบรมราโชวาทผู้สอปลได้ตามหลักสูตรของสำนักฝึกอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันที่ 19 กรกฎาคม 2550) (อรรถพล ใหญ่สว่าง, 2557)

ความหมายของกฎหมาย

มีนักกฎหมายได้นิยามความหมายของคำว่า กฎหมาย ดังนี้

1. กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย "กฎหมาย คือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตาม ธรรมดาต้องลงโทษ"

2. ดร.สายหยุด แสงอุทัย "กฎหมาย คือ ข้อบังคับของรัฐที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ"

3. อริสโตเติล (Aristotle) ได้อธิบายไว้ว่า “กฎหมายคือข้อบังคับ (Rule) ซึ่งประกอบด้วยเหตุผล (Reason) ของชุมชน โดยมีลักษณะที่จะทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่มีความขัดแย้งอยู่รวมกันได้และก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในสังคมนั้น” (ทรูไอดี (truid), 2564)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของกฎหมายว่า กฎเกณฑ์ที่มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไป ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามย่อมได้รับผลร้าย กฎหมายอาจตราขึ้นเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ หรือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ กฎหมายอาจเกิดจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือกันก็ได้ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2544, 2556)

จากคำจำกัดความของกฎหมายข้างต้น สามารถสรุปความหมายของกฎหมายได้ว่า หมายถึง คำสั่ง ข้อบังคับ บทบัญญัติ จารีตประเพณีซึ่งผู้มีอำนาจหรือผู้ปกครองสูงสุดในรัฐหรือประเทศ ได้ตราใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองหรือบังคับความประพฤติของประชาชนในรัฐหรือประเทศนั้นให้ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความสงบสุขและยอมรับในสังคม หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่กระทำตามจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษตามกฎหมาย

ลักษณะของกฎหมาย

กฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับประชาชนของรัฐจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. กฎหมายต้องมีลักษณะเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ
2. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ออกโดยรัฐอธิปัตย์หรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐหรือองค์กรนั้น
3. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้บังคับได้ทั่วไป
4. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ กฎหมายที่ประกาศใช้บังคับจะต้องมีสภาพบังคับมีจุดมุ่งหมายเพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำการอันเป็นความผิด สภาพบังคับนี้จึงเป็นรูปธรรมที่ทำให้กฎหมายเกิดความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เคารพยำเกรงของประชาชนที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐ
5. กฎหมายต้องมีผลใช้บังคับได้ตลอดไปจนกว่าจะมีการแก้ไขหรือยกเลิก โดยปกติกฎหมายแต่ละฉบับจะมีผลใช้บังคับ เช่น มีผลนับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือ

มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ทรูไอดี (truid), 2564)

ประโยชน์ของกฎหมาย

ประโยชน์ของกฎหมายอาจจะแบ่งออกได้เป็นหลายๆ ข้อซึ่งสามารถนำเอากฎหมายมาแยกแยะประโยชน์ ดังนี้

1. สร้างความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมให้แก่สังคม เพราะกฎหมายเป็นหลักกติกากาที่ทุกคนจะ ต้องปฏิบัติเสมอภาค เท่าเทียมกัน เมื่อการปฏิบัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเอาเปรียบคนอื่น ขาดความ ยุติธรรม กฎหมายก็จะเข้ามาสร้างความยุติธรรม ยุติข้อพิพาท ไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกัน ดังที่เรา เรียกกันว่า ยุติธรรม สังคมก็จะได้รับความสุขจากผลของกฎหมายในด้านนี้
2. รู้จักสิทธิหน้าที่ของตัวเองที่จะปฏิบัติต่อสังคม
3. ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เช่น การเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย การเป็นทนายความ อัยการ ศาล ทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยต่างฝ่ายต่างช่วยกันรักษาความถูกต้อง ความยุติธรรม ให้เกิดขึ้นในสังคม
4. ประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เพราะถ้าประชาชนรู้กฎหมายก็จะเป็นการเสริมสร้าง ความมั่นคงของการปกครอง และการบริหารงานทางการเมือง การปกครอง ประโยชน์สุขก็จะตกอยู่กับ ประชาชน
5. รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะกฎหมายที่ดีนั้นจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนเท่าเทียมกัน ประชาชนก็จะเกิดความผาสุกปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครอบครัว ต่อบุคคลอื่น และต่อประเทศชาติ (ไทยก๊วดวิวดอทคอม, 2554)

กฎความเป็นมนุษย์

เมื่อกล่าวโดยภาพรวมหลักความเป็นมนุษย์จะมุ่งเน้นความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผลมิใช่การมุ่งขึ้นเชิงในการเจรจาเพื่อผลในการได้เปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งต้องยอมรับว่าไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับกระบวนการที่มีหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนได้เสียและมีส่วนร่วม และมีสถานการณ์การใช้ความรุนแรงเป็นการทำทลายดังเช่นเกิดขึ้นอยู่ทุกวันนี้ หากจะขยายความแนวทางการยึดหลักความเสมอภาคในกระบวนการพูดคุยในระยะเริ่มต้น ซึ่งจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ทุกฝ่ายเห็นถึงความจริงใจในการเข้าสู่กระบวนการสันติภาพ การทำความเข้าใจหลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะไม่ถือว่า

เป็นการอ่อนข้อหรือลดราวาศอกให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งแต่อย่างใด หากผู้เข้าร่วมการพูดคุยสามารถแสดงความเป็นรูปธรรมของการพูดคุยที่แสดงความเสมอภาคโดยไม่แสดงการเลือกปฏิบัติต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการ เมื่อทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่าการพูดคุยเป็นไปโดยเสมอภาค ความมั่นใจในการเสนอข้อเรียกร้องก็ย่อมอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้และมุ่งสู่ความสมานฉันท์อย่างมีเป้าหมายไม่ใช่เป็นการเสนออย่างใช้ชั้นเชิงเป็นส่วนใหญ่ หรือหยาบกระด้างประเด็นซ้ำซากที่ผ่านมาแล้วมาเป็นต้นทุนแต่เพียงอย่างเดียว หลักความเป็นมนุษย์ในกระบวนการสันติภาพจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ หลักความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม ซึ่งเข้าใจง่ายว่ามนุษย์ทุกคนต่างเรียกร้องความเป็นรูปธรรมของเรื่องนี้ คนทำผิดต้องถูกลงโทษ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อต้องได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาตามสมควร ชุมชนหรือสังคมจะต้องแบ่งรับภาระการดูแลฟื้นฟูความสมานฉันท์อย่างจริงจัง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมจึงเป็นอีกแก่นแกนของหลักความเป็นมนุษย์ ซึ่งแต่ละบริบทของความขัดแย้งและกระบวนการสันติภาพจะมีความแตกต่างและหลากหลายในรายละเอียด ตั้งแต่ภูมิหลังและที่มาของความขัดแย้ง (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2556) ซึ่งเป็นธรรมดาเมื่อเกิดสงครามย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอยู่ที่ว่าความขัดแย้งนั้นอยู่ในระดับใด เป็นไปเพื่อประโยชน์หรือเพื่อทำลายซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เป็นมาตั้งแต่มีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

การกำเนิดมนุษย์

กล่าวกันว่ามนุษย์เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีวิวัฒนาการมาจาก เอป (ape) ซึ่งเป็นกลุ่มไพรเมตชั้นสูง นักวิทยาศาสตร์มีความเชื่อว่ามนุษย์มีถิ่นกำเนิดในป่าเขตร้อน ในทวีปแอฟริกาตอนกลางและทวีปเอเชีย นักวิทยาศาสตร์ได้พยายามแบ่งช่วงของวิวัฒนาการของมนุษย์จากการขุดซากดึกดำบรรพ์ได้อย่างคร่าว ๆ ดังนี้

เมื่อประมาณ 5 - 6 ล้านปีมาแล้ว มีสิ่งมีชีวิตคล้ายลิงยืนตรงได้อุบัติขึ้น ซึ่งดูจากโครงสร้างร่างกายเป็นสัตว์กินพืช ต่อมา 4 ล้านปีผ่านมา จึงเกิดมีมนุษย์เอปคล้ายคน เดินตรง รู้จักใช้เครื่องมือแต่ยังไม่สร้างเครื่องมือ มีโครงสร้างของมดสั้น ๆ ครั้นเมื่อราว 3 ล้านปีที่ผ่านมามีเกิดมีมนุษย์ (Homo) ขึ้น แต่มนุษย์รุ่นแรกนี้มีลักษณะคล้ายเอปอยู่ รู้จักทำเครื่องมือเอง เรียกชื่อ โฮโมฮาบิลิส (Homo Habilis) และเมื่อราว 1 ล้านปี เกิดมนุษย์เดินตัวตรง (Homo erectus) เข้าใจ ว่าเป็น บรรพบุรุษของมนุษย์โดยตรง รู้จักใช้ไฟใช้ขวาน แบบมีด้าม และเดินทางจากทวีปแอฟริกาไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก และ พัฒนามาเป็นมนุษย์ปัจจุบัน (บ้านจอมยุทธ, 2559)

ในทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการเกิดขึ้นของมนุษย์ไว้อย่างละเอียดในอัครคัมภีร์ ผู้ใคร่ศึกษาสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ส่วนพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวถึงมนุษย์ว่าเป็นสัตว์พิเศษ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ทั้งหลาย สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษได้แก่ สึกขา หรือ

การศึกษาคือการเรียนรู้ ฝึกฝนพัฒนา มนุษย์ที่ฝึกฝนพัฒนาแล้วเชื่อว่าเป็นผู้รู้จักดำเนินชีวิตที่ดำรงด้วยตนเองและช่วยให้สังคมอยู่ในสันติสุข (พระธรรมปิฎก, 2545)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการศึกษาเรื่องความมนุษย์หรือคนอยู่มาก แต่หนีไม่พ้นเรื่องความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ของมาสโลว์และกฎไตรลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา ความ เป็นมนุษย์นั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า "การได้อัตภาพเป็นมนุษย์นั้นแสนยาก" แต่การ ดำเนินชีวิตให้ถูกทางเมื่อเกิดมาแล้วยิ่ง ยากกว่า การดำเนินชีวิตให้ถูกต้องนั้น ต้องอาศัย สมบัติ 4 อย่างที่พระพุทธองค์ตรัสเรียกว่า จักกะ 4 หรือจักร 4 เป็นสำคัญ ผู้ใดมีจักร 4 อย่าง นี้ ย่อมได้รับโภคทรัพย์ ยศ ชื่อเสียง ความสุขและความเจริญตลอดชีวิต จักกร 4 อย่าง คือ

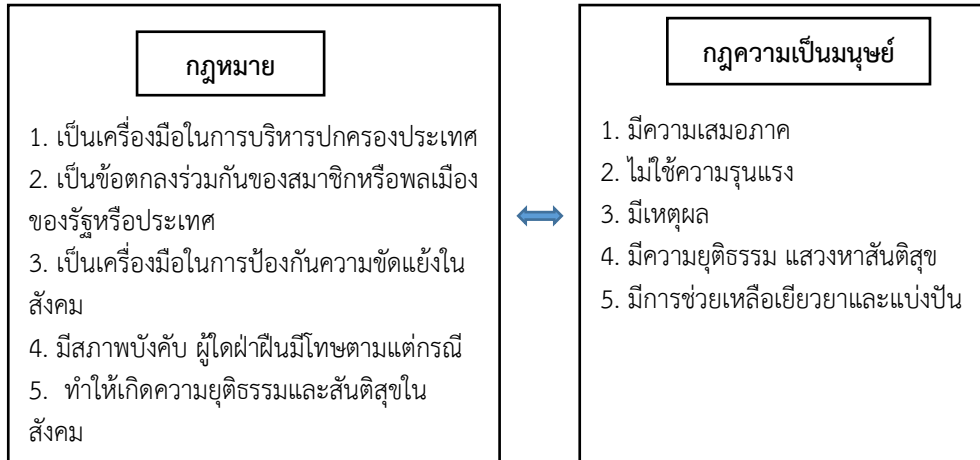
1. ปฏิรูปเทสวาสะ การได้อยู่ในประเทศที่สมควร คำว่า ประเทศที่สมควร นั้นได้แก่ สถานที่ หรือถิ่นที่มีคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแผ่ไปถึง หรือเป็นที่อยู่ หรือเป็นที่ผ่านไป มาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวก หรืออุบาสก อุบาสิกา ผู้นับ ถือนพระรัตนตรัย

2. สปัจริยสัสสยะ การเข้าไปอาศัยสัตบุรุษ หรือการคบหาสัตบุรุษ เหตุเพราะว่า การ สนทนากับสัตบุรุษผู้รู้ทั้งหลาย จึงโอกาสทราบ ว่า สิ่งใดควรประพฤติ สิ่งใดไม่ควรประพฤติ สิ่งใดมีโทษ สิ่งใดไม่มีโทษ สิ่งใดเป็นประโยชน์ สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์

3. อตตสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ชอบ แม้การคบสัตบุรุษจะเป็นปัจจัยสำคัญประการ หนึ่งในการดำเนินชีวิตให้ถูกทาง แต่ถ้าเป็นแต่เพียงเข้าไปคบหา มิได้สนใจที่จะประพฤติตาม คำสอนของท่านแล้ว การคบนั่นก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด ในเมื่อเรามีได้ตั้งตนไว้ชอบ คือ มิได้ตั้งอยู่ในธรรมของสัตบุรุษ คือสุจริตธรรม 10 ประการ มีการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์เป็นต้น

4. ปุพเพ กตปุญญตา การได้ทำบุญไว้ในปางก่อน เป็นจักรข้อที่ ๔ ที่จะสนับสนุนให้ เราดำรงชีวิตอยู่ในทางที่ชอบ กอปรด้วยประโยชน์การเกิดเป็นมนุษย์ในชาตินี้ ก็อาศัยบุญที่ได้ ทำไว้ในปางก่อน คือในชาติที่ล่วงมาแล้วนำเกิด เมื่อมีชีวิตอยู่ มีโอกาสได้อยู่ในถิ่นที่สมควร ได้ พบพระพุทธศาสนา ได้คบหาสัตบุรุษและพึงธรรมจากท่าน ทำให้ตั้งตนไว้ชอบ สนใจในการ ทำบุญกุศล ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติ เพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน อันเป็นกุศลสูงสุด ก็ ล้วนอาศัย บุญ ที่ได้เคยทำไว้เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ได้รับผลสำเร็จทั้งสิ้น (ประณีต ก้องสมุทฺร. 2545.)

องค์ความรู้ใหม่จากกฎหมายและความเป็นมนุษย์

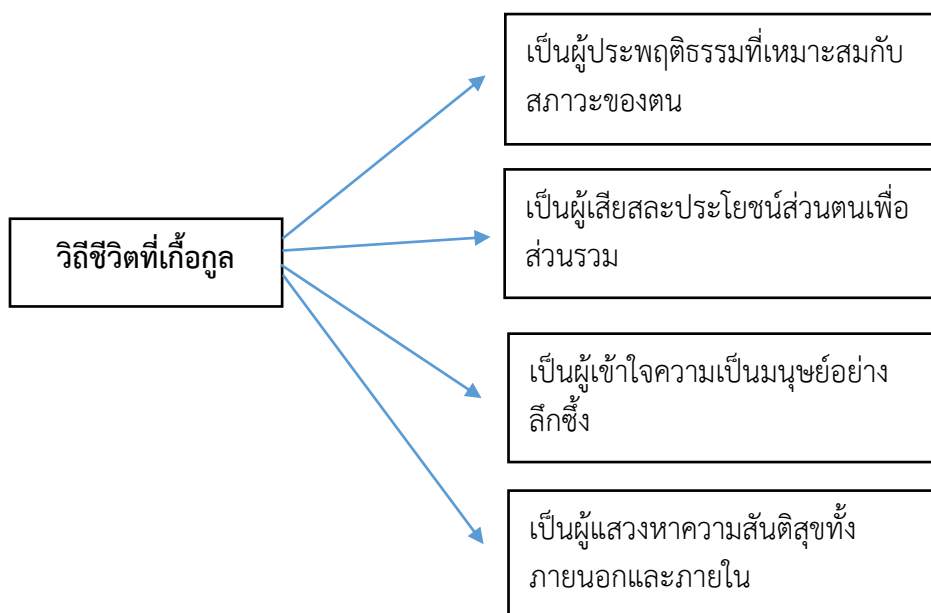
แผนภาพที่ 1 : แสดงองค์ความรู้ใหม่จากกฎหมายและความเป็นมนุษย์
พัฒนาโดย ชนาธิป ศรีโทและคณะ

วิถีชีวิตที่เกื้อกูล

ในวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลอาจมีความแตกต่างกันไปตามบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่กำหนดขึ้นหรือตามหน่วยงานนั้นๆ จัดวางไว้ บางที่อาจขัดกันบ้าง บางเวลาก็ดูเหมือนเข้ากันได้ดี นั่นเป็นเพราะเหตุปัจจัยแทรกซ้อนต่างกันไป ส่วนชีวิตที่เกื้อกูลตามธรรมชาติของผู้เขียนเห็นว่า เป็นชีวิตที่เพียงพอแล้วสำหรับความสุขส่วนตัว (โลกียสุข) หมายถึงมีชีวิตเพื่อคนอื่น อาทิเช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสละราชสมบัติออกแสวงหาโมกขธรรมจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าและเสด็จเที่ยวจาริกไปแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ให้ได้รับความสุขทางกายคือมีหลักในการปฏิบัติตน (ศีล 5) มีความสุขทางใจคือการเข้าถึงธรรมตามกำลังสติปัญญาของตน ทรงใช้เวลาถึง 45 พรรษา ในการแสดงธรรมที่เป็นสัจธรรมความจริงของชีวิตโปรดเวไนยสัตว์โดยถ้วนหน้า จึงเสด็จดับขันธปรินิพพาน ผลที่เกิดขึ้นคือเหล่ามวลมนุษยชาติได้นำหลักธรรมที่พระองค์แสดงไว้ขณะมีพระชนมายุอยู่มาปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายภาษา หลายเชื้อชาติ เป็นเหตุให้รัฐหรือพลเมืองที่นับถือพระพุทธศาสนาได้รับสุขสงบตามนัยยะแห่งการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมจนถึงปัจจุบัน (ชนาธิป ศรีโท, 2561) และที่เห็นได้ชัดอีกท่านหนึ่งคือ ท่านมหาตมะ คานธี ตามประวัติท่านเป็นผู้นำเรียกร้องเอกราชและความยุติธรรมมาสู่ชาวอินเดีย ซึ่งขณะนั้นถูกปกครองโดยอังกฤษ ท่านเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ท่านยึดถือหลักอหิงสาในการเรียกร้องเอกราชและ

ความยุติธรรมสู่ชาวอินเดียทุกชนชั้น ทุกที่ที่ท่านไปได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนชนเป็นจำนวนมาก จนท่านได้รับยกย่องให้เป็น“พ่อของแผ่นดินหรือบิดาแห่งชาติอินเดีย”(พระอภิจังแสงสถิตพร, 2560)

แม้ในปัจจุบันวิถีชีวิตที่เกื้อกูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในแต่ละยุค แต่ความเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามหลักความเป็นมนุษย์และโดยธรรมชาติ ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ด้วยกันยังมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นเหตุให้โลกนี้น่าอยู่ ลดความขัดแย้งได้มากขึ้น รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันจักดำเนินไปด้วยการปราศจากความกังวลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะเป็นปัจจัยเบื้องต้นของมนุษย์ในอันจะประกอบกิจการงานของตนให้สำเร็จสมประสงค์ ดังนั้นการเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วยกันผู้เขียนเห็นว่าน่าเป็นวิถีและหลักการที่ดีที่สุดในการแสวงหาสันติภาพรวมถึงภาราตรภาพมาสู่โลกใบนี้

แผนภาพที่ 2 : แสดงวิถีชีวิตที่เกื้อกูล พัฒนาโดยชนาธิป ศรีโทและคณะ

บทสรุป

กฎหมาย กฎความเป็นมนุษย์: วิธีชีวิตที่เกื้อกูล ดังได้แสดงพรรณนาไว้ในเบื้องต้น จะเห็นว่า มนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ล้วนมีความรักความสุขสงบด้วยกันทั้งนั้น จะเห็นได้จากหลักกฎหมายและกฎความเป็นมนุษย์คือทุกสังคมที่มีมนุษย์ล้วนต้องการสภาวะแวดล้อมที่สงบสุข ปราศจากความขัดแย้ง เมื่อเป็นเช่นนี้วิธีชีวิตที่เกื้อกูลคือมีการบำเพ็ญประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นเป็นที่ตั้งโดยส่วนใหญ่ ย่อมเป็นที่หวังได้ว่า “สังคมนั้นมีแต่ความสุขทั้งกายและใจเป็นแน่แท้”

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพฯธุรกิจ. (2556). *ความเป็นมนุษย์ : พื้นฐานสันติภาพ*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/102224>
- ชนาธิป ศรีโท. (2561). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชามนุษย์กับสังคม*.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทรูไอดี (truid). (2564). *ความหมายและลักษณะสำคัญของกฎหมาย*. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <https://zhort.link/GQD>
- ไทยกูดวิวดอทคอม, (2554). *ความหมายและความสำคัญของกฎหมาย*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <http://www.thaigoodview.com/node/92307>
- บ้านจอมยุทธ. (2559). *ความเป็นมาของมนุษย์*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-3/of_the_human/index.html
- ประณีต ก้องสมุท. (2545). *เป็นมนุษย์นี้แสนยาก*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <https://84000.org/tipitaka/book/bookpn03.html>
- ผะอบ จิ่งแสงสถิตพร. (2560). *มหาตมะ คานธี: สู่วิถีการต่อสู้*. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2565, <https://so05.tci.thaijo.org/index.php/huru/article/download/123647/93902/>
- พระระธรรมปิฎก. (2545). *คนกับความเป็นคน*. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <https://www.nectec.or.th/schoolnet/library/create-web/10000/religion/10000-1284.html>
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2544. (2556). *กฎหมาย*. จากเว็บไซต์ สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ <https://dictionary.orst.go.th/>
- อรรถพล ใหญ่สว่าง. (2557) *หลักนิติธรรม*. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2565, จากเว็บไซต์ https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/3journal/b166%20jun_11_1.pdf

